

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

02.09.2024. – 06.09.2024.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 09.09.2024. године

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА 02.09.2024. – 06.09.2024.

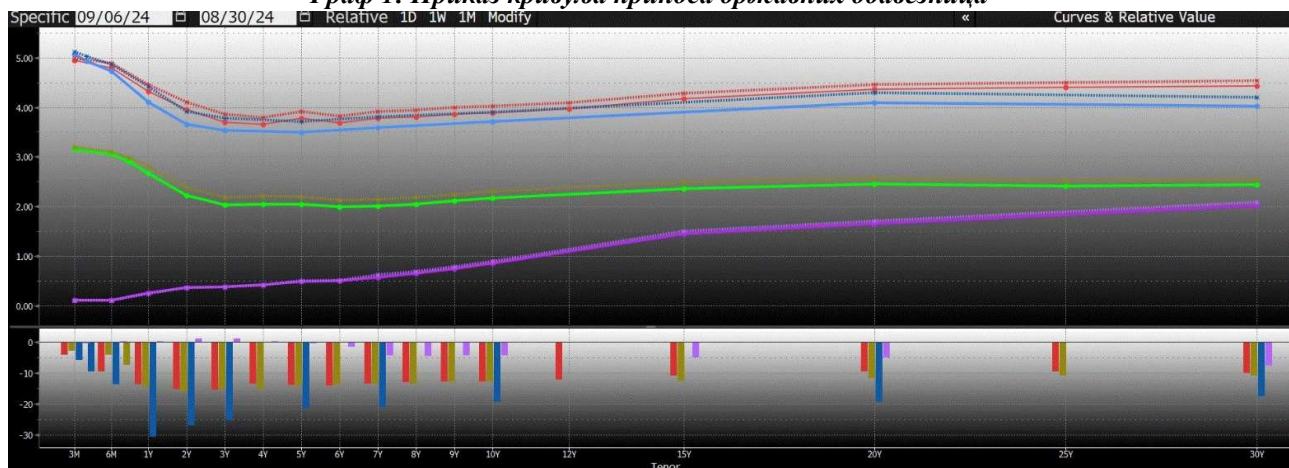
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обавезнице

Приноси	Зона евра		САД		Велика Британија		Јапан	
	30.8.24	6.9.24	30.8.24	6.9.24	30.8.24	6.9.24	30.8.24	6.9.24
2 године	2,39	2,23	3,92	3,65	4,11	3,95	0,37	0,38
5 година	2,19	2,05	3,70	3,49	3,91	3,77	0,51	0,50
10 година	2,30	2,17	3,90	3,71	4,02	3,89	0,90	0,85

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vuyillove

Доспијеће	Приноси	
	30.8.24	6.9.24
3 мјесеца	3,263	3,178
6 мјесеци	3,098	3,056
1 година	2,825	2,678

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обавезница

Граф приказује криве приноса Немачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 06.09.2024. године (пуне линије) и 30.08.2024. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЗОНА ЕВРА

Приноси обавезница зоне евра су забиљежили пад дуж цијеле криве, док је смањење било више изражено на предњем дијелу криве. До пада приноса је дошло уочи приближавања датума одржавања сједнице ЕСВ (12. септембар), гдје се увелико очекује да ће каматне стопе бити смањене за 25 базних поена. Поред тога, повећана очекивања да би Фед могао агресивније приступити промјени монетарне политике, такође су се одразила на пад приноса обавезница. У односу на претходну недјељу приноси њемачких обавезница су забиљежили пад између 13 и 16 базних поена, приноси француских обавезница између 14 и 16 базних поена, а приноси италијанских обавезница између 8 и 19 базних поена. Почетком прошле недјеље Ројтерс је објавио, без навођења извора, да су чланови УВ ЕСВ све подјељенији по питању изгледа економског раста, што би могло да утиче на дебате о смањењу каматних стопа у наредним мјесецима. Док дио чланова страхује од рецесије, други су фокусирани на дуготрајне инфлаторне притиске. Према резултатима истраживања аналитичара, ЕСВ вјероватно неће убрзати смањење каматних стопа као одговор на слабљење економије. Учесници овог истраживања очекују да ће, након веома вјероватног смањења каматних стопа за 25 базних

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

поена на септембарској сједници, квартална смањења у истом обиму бити настављена до септембра наредне године, све док каматна стопа на депозите банака не достигне ниво од 2,5%, те да ће иста остати на том нивоу током цијеле 2026. године.

Предсједник Deutsche Bundesbank Нагел је изјавио да се неће унапријед обавезивати да ће на наредној сједници ЕЦБ гласати за смањење каматних стопа. По питању Deutsche Bundesbank Нагел је изјавио да страхује да би оперативни губици у овој години могли да буду слични оним из претходне године. Ифо институт је смањио прогнозе економског раста Њемачке на 0% за ову годину, наводећи као разлог структуралну кризу и слабу потрошњу упркос успорењу инфлације. Очекују и да ће ЕЦБ смањити каматне стопе на депозите банака (Deposit Facility) за 25 базних поена у септембру и у децембру, како инфлација пада и долази до успоравања раста плата, иако економски раст остаје спор.

Одлазећи министар финансија Француске Л Мер је упозорио на погоршање јавних финансија земље и могућност повећања буџетског дефицита. Наведену ситуацију Л Мер је приписао мањим приходима од пореза у односу на очекивања, као и недавно откривеној додатној потрошњи на локалним и регионалним нивоима. Ажуриране прогнозе Министарства финансија указују на то да би као резултат тога јавни дефицит могао нарасти на најмање 5,6% БДП-а ове године. У међувремену, предсједник Макрон је именовано бившег преговарача ЕУ за Vrexit Мајкла Барнијера за новог премијера земље, којег чека неколико изазова, укључујући припрему буџета за 2025. годину и управљање подијељеним парламентом.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	БДП – ЕЗ (Q/Q) финал. II квартал	0,3%	0,2%	0,3%
2.	БДП – Италија (Q/Q) финал. II квартал	0,2%	0,2%	0,3%
3.	БДП – Ирска (Q/Q) финал. II квартал	1,2%	-1,0%	0,6%
4.	БДП – Грчка (Q/Q) II квартал	-	1,1%	0,8%
5.	РМI композитни индекс – ЕЗ (финал.) АВГ	51,2	51,0	50,2
6.	РМI индекс прерађивачког сектора – ЕЗ (финал.) АВГ	45,6	45,8	45,8
7.	РМI индекс услужног сектора – ЕЗ (финал.) АВГ	53,3	52,9	51,9
8.	Трговински биланс – Њемачка (у милијардама EUR) ЈУЛ	20,9	16,8	20,4
9.	Трговински биланс – Француска (у милијардама EUR) ЈУЛ	-	-5,88	-5,98
10.	Биланс буџета – Француска (у милијардама EUR) Г/Г ЈУЛ	-	-156,9	-103,5
11.	Биланс текућег рачуна – Француска (у милијардама EUR) ЈУЛ	-	-1,2	-2,5
12.	Произвођачке цијене – ЕЗ (Г/Г) ЈУЛ	-2,5%	-2,1%	-3,3%
13.	Произвођачке цијене – Италија (Г/Г) ЈУЛ	-	-1,6%	-3,5%
14.	Фабричке поруцбине – Њемачка (Г/Г) ЈУЛ	-1,9%	3,7%	-11,2%
15.	Индустријска производња – Њемачка (Г/Г) ЈУЛ	-3,5%	-5,3%	-3,7%
16.	Индустријска производња – Француска (Г/Г) ЈУЛ	-0,9%	-2,2%	-1,7%
17.	Прерађивачка производња – Француска (Г/Г) ЈУЛ	-	-3,0%	-2,0%
18.	Малопродаја – ЕЗ (Г/Г) ЈУЛ	0,2%	-0,1%	-0,4%
19.	Малопродаја – Њемачка (Г/Г) МАЈ	-0,7%	-1,1%	3,9%
20.	Малопродаја – Холандија (Г/Г) ЈУЛ	-	2,6%	-0,8%
21.	Малопродаја – Италија (Г/Г) ЈУЛ	-	1,0%	-1,1%
22.	Промјена броја незапослених – Шпанија (у '000) АВГ	-	21,9	-10,8
23.	Запосленост – ЕЗ (Q/Q) финал. II квартал	0,2%	0,2%	0,3%
24.	Стопа незапослености – Ирска АВГ	-	4,3%	4,7%
25.	Стопа незапослености – Грчка (Q/Q) II квартал	-	9,8%	12,1%

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

САД

У фокусу тржишних учесника протекле недјеље је било објављивање података са тржишта рада (податак о промјенама броја запослених по секторима лошији од очекивања), што је утицало на смањење приноса америчких државних обавезница дуж цијеле криве на недјељном нивоу. Протекле недјеље је објављен Федов извјештај о стању у привреди САД, познатији као “Beige Book“, у којем се наводи да је економска активност била стабилна или у паду у већини регија у САД посљедњих недјеља. Према наведеном извјештају ниво запослености је генерално био стабилан или у благом порасту, док су цијене и плате биљежиле скроман раст током периода истраживања.

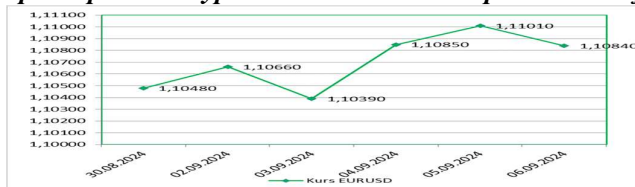
Предсједник Феда из Атланте Бостик је изјавио да су мандати Феда по питању стабилности цијена и пуне запослености у равнотежи, али је нагласио да “није баш спреман“ да прогласи побједу над инфлацијом. Предсједница Феда из Сан Франциска Дали је истакла да Фед мора смањити каматне стопе како би се одржало здраво тржиште рада, те да од економских података зависи колико ће то смањење износити. Предсједник Феда из Чикага Голзби је изјавио како дугорочни тренд података о тржишту рада и инфлацији оправдава могућност да Фед ускоро ублажи монетарну политику, а затим и настави постепено у истом смјеру током сљедеће године. Предсједник Феда из Њујорка Вилијамс је изјавио да је сада прикладно да централна банка смањи каматне стопе, с обзиром на напредак у успоравању инфлације и захлађење на тржишту рада. Вилијамс је истакао да је дошло до “значајног напретка“ ка двоструким циљевима Феда, одржавању стабилности цијена и максималне запослености, те да су ризици за постизање и једног и другог прешли у равнотежу.

У петак су објављени мјешовити подаци са тржишта рада, који су показали мањи број запослених по секторима, али и пад инфлације. Министрица финансија Јелен је изјавила да “нема црвених свјетала“ за финансијски систем како економија САД биљежили постепено успорење. Фед сада треба да одлучи да ли ће смањење каматних стопа од 25 базних поена бити довољно.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	PMI индекс услужног сектора Ф	АВГ	55,1	55,7	55,0
2.	ISM индекс услужног сектора	АВГ	51,4	51,5	51,4
3.	Број захтјева за хипотекарне кредите	30. авг	-	1,6%	0,5%
4.	Трговински биланс (у млрд USD)	ЈУЛ	-79,0	-78,8	-73,0
5.	Фабричке поруџбине	ЈУЛ	4,9%	5,0%	-3,3%
6.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	31. авг	230.000	227.000	232.000
7.	Континуирани захтјеви незапослених за помоћ	24. авг	1.867.000	1.838.000	1.860.000
8.	ADP индекс промјене броја запослених	АВГ	145.000	99.000	111.000
9.	PMI индекс прерађивачког сектора Ф	АВГ	48,0	47,9	49,6
10.	Потрошња грађевинског сектора (М/М)	ЈУЛ	0,1%	-0,3%	0,0%
11.	ISM индекс прерађивачког сектора	АВГ	47,5	47,2	46,8
12.	Стопа незапослености	АВГ	4,2%	4,2%	4,3%
13.	Промјена запослених нефармерски сектор	АВГ	165.000	142.000	89.000
14.	Промјена запослених приватни сектор	АВГ	140.000	118.000	74.000
15.	Промјена запослених прерађивачки сектор	АВГ	-2.000	-24.000	6.000

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле недјеље

USD је депрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио раст са нивоа од 1,1048 на ниво од 1,1084.

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Раст прерађивачког сектора у Великој Британији је у значајној мјери заснован на производњи, при чему је сектор инвестиционих добара био најбољи, што указује на јачање пословног повјерења у економију. Економија Велике Британије је ове године јача него што се очекивало, упркос паду пословања у иностранству због слабости у Европи и Кини, високих трошкова доставе и глобалне неизвјесности. Ако послодавци наставе повећавати плате, то може утицати на званичне податке и захтијевати опрезан приступ ВоЕ када је у питању смањење каматних стопа.

Потражња за новемитованим британским обавезницама премашила је 100 милијарди GBP (131 милијарда USD). Цијене британских обавезница су недавно повећане јер тржишта очекују даље смањење каматних стопа ВоЕ. Министрица финансија Ривес је упозорила на озбиљне посљедице ако се не ријеша питање јавних финансија. Након што су објављени подаци који показују најбржи раст сектора услуга од априла, услиједио је пад приноса. Позитиван економски замах је подстакнут и слабијим подацима о запослености у САД и указује на побољшање економских услова и смањивање цјеновних притисака. Побољшање је услиједило након побједи лабуристичке странке на изборима у јулу, која је побољшала пословно расположење. Банке у Великој Британији се припремају за могући раст пореза у предстојећем буџету, уз забринутост да би већи порези могли бити наметнути на банкарске профите како би се рјешавали проблеми јавних финансија.

Највишем расту градње кућа од 2022. године супротстављено је погоршање стања у грађевинарству, које је настало усљед неизвјесности у инфраструктурним пројектима пред објављивање предстојећег буџета. Ипак, сектор грађевинарства је и даље у бољем стању него у првом дијелу ове године, захваљујући смањењу каматних стопа које је спровела ВоЕ и плану лабуристичке владе да изгради 1,5 милиона нових кућа. Цијене кућа у Великој Британији забиљежиле су најзначајнији годишњи раст од краја 2022. године.

Према извјештају Capital Markets Industry Taskforce, Великој Британији је потребно додатних 1,3 билиона USD у инвестицијама током сљедеће деценије како би достигла своје циљеве за економски раст. Нови премијер Стармер тежи остваривању годишње стопе раста од 2,5%, што захтијева значајне инвестиције у енергетски сектор, сектор некретнина и ризични капитал.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	PMI индекс прерађивачког сектора Ф	АВГ	52,5	52,1
2.	PMI индекс услужног сектора Ф	АВГ	53,3	52,5
3.	PMI индекс композитни Ф	АВГ	53,4	52,8
4.	PMI индекс грађевинског сектора	АВГ	54,5	55,3
5.	Промјена званичних резерви (у млрд USD)	АВГ	-	1,08

Током протекле недјеље GBP је депрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио раст са нивоа од 0,84149 на ниво од 0,84418. GBP је благо апрецирала у односу на USD, па је курс GBPUSD повећан са нивоа од 1,3127 на ниво од 1,3129.

ЈАПАН

Претходне недјеље је пажња била усмјерена на податке о запослености у САД, који утичу на очекивања тржишта у вези са темпом смањивања каматних стопа Феда. Nikkei је прошле недјеље изгубио 5,15% вриједности, највише од друге половине јула. Раст капиталне потрошње је кључан за економски раст, а Јапан се ослања на пословне инвестиције у условима неизвјесности у економијама САД и Кине. Продаје корпоративног дуга су прошлог мјесеца пале за 21% на 1 билион JPY (6,8 милијарди USD) са рекордних 1,27 билиона JPY, колико су износиле у августу 2023. године.

Гувернер Уеда је на владином панелу поновио да ВоЈ задржава став да ће повећавати каматне стопе уколико стање у економији и цијене буду у складу са очекивањима. Истраживање ВоЈ указује на то да тржиште обавезница у Јапану показује знакове побољшања, иако и даље није функционално због тога што су дуже од деценије биле на снази радикалне монетарне олакшице. Главни секретар кабинета и кандидат у трци за вођу владајуће странке Хајаши сматра да треба повећати јавну потрошњу, уколико је то неопходно да би се подстакла економија. Ватанабе сматра да би централна банка требало јасније да пошаље поруку о својој

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

ријешености да повећа каматне стопе, како би се осигурало да на тржишту не настане паника. Према његовим прогнозама, могућа су још два повећања каматних стопа ове године.

Захтјеви у јапанском буџету за наредну годину повећани су на рекордних 800 милијарди USD, што је подстакнуто повећавањем трошкова сервисирања дуга и повећаним трошковима за чување дјете и мјерама ублажавања раста цијена. Услужни сектор Јапана наставио је да расте у августу, подстакнут опоравком извозних продаја, за разлику од прерађивачког сектора, који слаби због лошије глобалне потражње.

Бивши министар за околицу Коизуми, који је водећи кандидат у утрци за премијера, жели да организује ванредне изборе и настави са тренутном политиком, укључујући нови пакет мјера стимулације за подршку домаћинствима. Расте забринутост у вези с тим да ће САД можда блокирати понуду компаније Nippon Steel, највећег произвођача челика у Јапану, да преузме компанију U.S. Steel за 15 милијарди USD, и то због националне сигурности. Ово би могло уздрмати везе САД и Јапана.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	Капитална потрошња (Г/Г) II квартал	10,0%	7,4%	6,8%
2.	PMI индекс прерађивачког сектора Ф АВГ	49,5	49,8	49,1
3.	PMI индекс услужног сектора Ф АВГ	54,0	53,7	53,7
4.	PMI композитни индекс Ф АВГ	53,0	52,9	52,5
5.	Монетарна база (Г/Г) АВГ	-	0,6%	1,0%
6.	Зараде радника (Г/Г) ЈУЛ	2,9%	3,6%	4,5%
7.	Реалне зараде (Г/Г) ЈУЛ	-0,6%	0,4%	1,1%
8.	Потрошња домаћинства (Г/Г) ЈУЛ	1,2%	0,1%	-1,4%
9.	Водећи индекс П ЈУЛ	109,4	109,5	109,1
10.	Коинцидирајући индекс П ЈУЛ	116,2	117,1	114,1

JPY је током протекле недјеље апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 161,49 на ниво од 157,77. JPY је апрецирао и у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад са нивоа 146,17 на ниво од 142,30.

НАФТА И ЗЛАТО

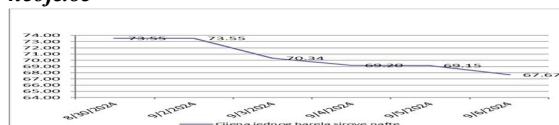
Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 73,55 USD (66,57 EUR).

Тржиште нафте је било затворено у понедељак због празника у САД. Од уторка, цијена нафте је биљежила свакодневни пад, а на крају трговања је забиљежила дневни пад од преко 4%. Након што су главне луке у Либији престале извозити нафту, а производња смањена у цијелој земљи због застоја узрокованих контролом централне банке и прихода од нафте, појавиле су се назнаке споразума о рјешавању спора који је зауставио либијску производњу и извоз. Гувернер Централне банке Либије Ал-Кабир је истакао да је рјешење спора неизбјежно, те да би тиме било омогућено да више од пола милиона барела нафте дневно поново уђе на глобална тржишта.

Додатни пад цијене нафте испод нивоа од 70 USD је услиједио у сриједу након што су објављени слаби подаци са тржишта рада у САД. Иако се очекивало да ОПЕС+ повећа дневне залихе за 180.000 барела у наредним недјељама, појавила се вијест да се ова организација приближава споразуму о одлагању повећања понуде планираног за октобар. Економски аналитичари сматрају да би се цијена нафте могла вратити на ниво близу 80 USD, ако ова организација увјери шпекуланте да ће садашња смањења производње бити продужена. Благи пад цијене је настављен и у четвртак, док је додатно смањење цијене од преко 2% на дневном нивоу забиљежено у петак. Истог дана су објављени слабији од очекиваних подаци о броју запослених по секторима у САД. Изражен пад цијене нафте током прошле недјеље утицао је на смањење цијене једног барела на најнижи ниво од јуна 2023. године. Фактори који су утицали на то укључују економску забринутост за економију Кине и САД и сигнале могућег рјешења проблема извоза нафте из Либије, упркос одлуци ОПЕС+ да одгоди планирано повећање производње.

На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је износила 67,67 USD (61,05 EUR), што је најнижи ниво у последњих скоро девет мјесеци и представља смањење од 7,99% на недјељном нивоу.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле недјеље

На отварању лондонске берзе метала у понедељак цијена једне fine унце злата је износила 2.503,39 USD (2.265,92 EUR).

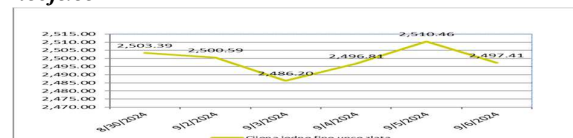
Иако је биљежила волатилна дневна кретања, цијена злата није забиљежила веће промјене посматрано на недјељном нивоу. У понедељак и уторак цијена је биљежила пад, а тржишни учесници су били у ишчекивању објављивања податка са тржишта рада у САД и информација о потенцијалном смањењу каматних стопа Феда.

Goldman Sachs је саопштио да злато остаје преферирана актива за заштиту од геополитичких и финансијских ризика, док расту цијене овог племенитог метала додатно доприносе очекивано смањење референтне каматне стопе Феда, као и текуће куповине од стране централних банака земаља у развоју. Такође, World Gold Council је саопштио да је потражња централних банака за златом значајно порасла у јулу, са нето откупом више него удвострученим на 37 тона. Упркос расту цијене злата на рекордно високе нивое, потражња централних банака је остала позитивна. Ови фактори су утицали на то да од почетка године цијена злата буде повећана за преко 20%.

Даљи пад цијене злата је настављен током трговања у сриједу, али је до краја трговања дошло до корекције навише након објављеног податка о мањем броју отворених радних мјеста у САД у јулу. Цијена је поново повећана у четвртак подстакнута слабијим USD и нижим приносима америчких државних обавезница. У петак је цијена поново коригована и смањена је на ниво благо испод 2.500 USD. На цијену злата су утицала и различита очекивања аналитичара по питању могућности да Фед на септембарској сједници смањи каматне стопа за 25 или 50 базних поена.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 2.497,41 USD (2.253,17 EUR), што представља благо смањење од 0,24% на недјељном нивоу.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле недјеље

Одрнцање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.